

ECONOMISCHE BEGROTING

INSTITUUT VOOR DE NATIONALE REKENINGEN

Economische vooruitzichten 1998

FEBRUARI 1998

FEDERAAL PLANBUREAU

E

conomische Begroting 1998

Woord vooraf	5
Samenvatting	7
De Belgische conjunctuur in internationaal perspectief	9
Internationale conjunctuur in 1998	
Impact van de Aziatische crisis op de Belgische economie	
Belgische conjunctuur en de drie buurlanden	
Onzekerheden verbonden aan deze vooruitzichten	
1. Het BBP en zijn bestedingscomponenten	17
Privé-verbruik	
Bedrijfsinvesteringen	
Woningbouw	
Voorraadvorming	
Overheidsbestedingen	
Uitvoer en invoer	
2. Financiële ontwikkelingen: prijzen, kosten en rentevoeten	25
Binnenlands prijsverloop	
Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen	
Loonontwikkeling	
Evolutie van de Belgische en buitenlandse interestvoeten	
3. Arbeidsmarkt	30

Lijst van de Figuren

FIGUUR 1	Groei van het BBP: kwartaalevolutie
FIGUUR 2	Kwartaalverloop privé-verbruik in constante prijzen
FIGUUR 3	Privé-verbruik, beschikbaar inkomen en spaarquote
FIGUUR 4	Kwartaalverloop bedrijfsinvesteringen in constante prijzen
FIGUUR 5	Investeringsquote en rendabiliteit in de marktsector
FIGUUR 6	Indicatoren van de uitvoer
FIGUUR 7	Maandelijks verloop van de inflatie
FIGUUR 8	Loonkosten in vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners (1987=100)
FIGUUR 9	Evolutie van het aantal werklozen (incl. de oudere werklozen)

Deze macro-economische vooruitzichten werden door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) overgemaakt aan de Federale Regering in het kader van de begrotingscontrole voor het jaar 1998. Volgens de gangbare procedure heeft het Federaal Planbureau een ontwerp van Economische Begroting voorgelegd aan het Wetenschappelijk Comité voor de Economische Begroting en aan de Raad van Bestuur van het INR. Deze laatste legt de definitieve cijfers vast en neemt de uiteindelijke verantwoordelijkheid. Het Wetenschappelijk Comité heeft een gunstig advies uitgebracht over de Economische Begroting op 13 februari 1998.

Deel 2 van de Nationale Rekeningen 1996, gepubliceerd door het INR, werd geïntegreerd. Met betrekking tot de openbare financiën werd zoals gebruikelijk de hypothese van “ongewijzigd beleid” gehanteerd. Alle bestaande maatregelen, met inbegrip van deze die voortvloeiden uit het begrotingsconclaaf tijdens de zomer van 1997, werden opgenomen. De macro-economische en financiële toestand in het buitenland is overgenomen uit de jongste vooruitzichten van de Europese Commissie (daterend van het najaar van 1997), weliswaar geactualiseerd om rekening te houden met de meest recente conjuncturele ontwikkelingen en de mogelijke effecten van de Aziatische crisis.

Deze vooruitzichten werden afgesloten op 13 februari 1998.

L. Verjus

Voorzitter van de Raad van Bestuur van het Instituut
voor de Nationale Rekeningen

Brussel, februari 1998

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume (tenzij anders vermeld)

	95	96	97	98
Privé-verbruik	1.1	1.3	1.6	2.0
Overheidsverbruik	0.9	1.8	1.2	1.3
Bruto kapitaalvorming	3.2	0.6	4.5	3.6
Nationale finale bestedingen	1.4	1.1	2.1	2.2
Uitvoer van goederen en diensten (1)	6.8	3.2	6.2	5.6
Invoer van goederen en diensten (1)	6.1	2.8	5.5	5.4
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei)	0.7	0.4	0.7	0.4
Bruto binnenlands product	2.1	1.5	2.7	2.5
Traditionele consumptieprijsindex	1.5	2.1	1.6	1.2
Gezondheidsindex	1.6	1.7	1.3	1.3
Reëel beschikbaar inkomen gezinnen	0.1	-0.4	0.8	2.1
Spaarquote gezinnen (in % van het beschikbare inkomen)	17.7	16.3	15.6	15.7
Binnenlandse werkgelegenheid (wijziging in duizenden, toestand op 30 juni) (2)	18.8	14.8	12.1	33.1
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9.9	9.8	9.5	9.1
Saldo lopende rekening BLEU (in % BBP)	5.0	4.9	5.3	5.7
Kortetermijnrente (%)	4.8	3.2	3.4	3.6
Langetermijnrente 10 jaar (%)	7.5	6.5	5.8	5.2

(1) De groeivoet van 1995 moet met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden, omwille van statistische breuken in de bruto-reeksen tussen 1994 en 1995

(2) De binnenlandse werkgelegenheid neemt in 1997 toe met 4.800 en in 1998 met 9.800 als gevolg van de diverse activeringsprogramma's

Samenvatting

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen verwacht dat het BBP in 1998 met 2,5% zou toenemen, na een groei van 2,7% in 1997. Hoewel het Instituut hiermee zijn groeivoorspelling uit de Economische Begroting van juli jl. bevestigt, moeten toch een drietal belangrijke opmerkingen worden gemaakt.

Een eerste opmerking betreft de economische situatie in 1997. De dynamiek waarvan de Economische Begroting van juli uitging, werd ook vastgesteld in de feiten. In het begin van het jaar werd de groei getrokken door de uitvoer en vooral de verwerkende nijverheid kon hiervan profiteren. Naarmate het jaar vorderde, trok ook het gezinsverbruik aan, en dit resulteerde in een beter dan verwacht tweede halfjaar. De groei van het privé-verbruik over het volledige jaar wordt geraamd op 1,6%.

De twee andere aandachtspunten hebben betrekking op de evolutie van de wereldeconomie in 1998 en zouden in de loop van het jaar hun invloed doen gelden op de Belgische economie. Vooreerst blijkt de conjunctuur zich in Europa en de Verenigde Staten positiever te ontwikkelen dan aanvankelijk werd gedacht. Anderzijds zal de financiële crisis in een aantal Aziatische landen niet zonder gevolg blijven voor de westerse economieën. De sterke depreciatie van de munten van deze landen en de terugval van hun binnenlandse vraag zou voor de Belgische uitvoerders leiden tot een inkrimping van hun uitvoermarkten, en dit zowel in Azië als in de rest van de wereld. Bovendien zouden Belgische exportbedrijven geconfronteerd worden met een verslechtering van hun concurrentiepositie tegenover de Aziatische landen. De groei van de uitvoer zou hierdoor wat aan kracht inboeten. De terugval in november en december van de buitenlandse bestellingen vastgesteld in de conjunctuuronderzoeken van de NBB zou hiervan een eerste teken kunnen zijn. In voorliggende Economische Begroting werd het effect van de Aziatische crisis op het Belgische BBP in 1998 op 0,4% geraamd. Overigens mag niet worden vergeten dat de daling van de Europese langetermijninterestvoeten, deels een gevolg van de Aziatische crisis, een gunstige factor is voor de groei in Europa.

In vergelijking met de Economische Begroting van juli jl. zou de waargenomen en verwachte sterkere conjuncturele dynamiek in België het effect van de Aziatische crisis neutraliseren, zodat de groeivoorzichten voor 1998 gehandhaafd werden. De bedrijfsinvesteringen zouden blijven toenemen, maar een bijkomende impuls is noodzakelijk om de investeringsquote op het peil van het begin van de jaren 90 te brengen en, op die manier, in de toekomst een hogere economische groei toe te laten.

De consumptieprijsinflatie kwam in 1997 uit op 1,6%. Voor dit jaar lijkt een nog lagere inflatievoet waarschijnlijk. De onderliggende inflatie schommelde in de loop van 1997 rond 1,25%, terwijl de invoerprijzen met 4,5% toenamen. In 1998 zou de inflatie, gemeten via de nieuwe index en de nieuwe productkorf (wat de gemiddelde inflatie overigens niet zal beïnvloeden), uitkomen op 1,2% voor de traditionele index en op 1,3% voor de gezondheidsindex. De energieprijzen zouden, in weerwil van een geleidelijke stijging in de loop van het jaar, over het volledige jaar een licht neerwaarts effect sorteren op de consumptieprijsinflatie.

De invloed van de verbeterde activiteit in 1997 op de werkgelegenheid blijft vooralsnog moeilijk in te schatten. Op basis van de thans beschikbare informatie lijkt een raming van de werkgelegenheids groei met 0,6% het meest waarschijnlijk. Gezien de toename van de beroepsbevolking als gevolg van de gestegen participatiegraden, verliep de daling van de werkloosheid in 1997 iets minder snel. In 1998 zou de werkgelegenheid met 33.000 eenheden (of 0,9%) toenemen, wat de werkloosheidsgraad (volgens de gestandaardiseerde definitie van Eurostat) op 9,1% van de beroepsbevolking zou brengen. De verbetering van de werkgelegenheidsperspectieven zou in de eerste plaats een gevolg zijn van de hogere economische activiteit in de ondernemingen. Daarnaast zouden ook de zogenaamde activeringsprogramma's in niet onbelangrijke mate bijdragen tot deze betere arbeidsmarkttoestand.

*Internationale
conjunctuur in 1998*

De internationale omgeving gebruikt in Economische Begroting van februari is traditioneel gebaseerd op de vooruitzichten van de Europese Commissie daterend van de herfst van het vorige jaar.¹ Een aantal recente gebeurtenissen hebben echter voor 1998 een aanpassing van het internationale scenario noodzakelijk gemaakt. Meer in het bijzonder gaat het om de verdieping van de financiële crisis in Azië, gepaard gaande met deflationaire effecten, en de hoger dan verwachte economische groei in de Verenigde Staten en Europa gedurende het tweede semester van 1997. Om het effect van deze twee factoren in te schatten werd gebruik gemaakt van de meest recente vooruitzichten van het Internationaal Monetair Fonds.²

Na de opmerkelijk hoge groei van de wereldeconomie in 1997 (4,1%) zou deze ietwat terugvallen in 1998 (tot 3,5%). De groeifase waarin de verschillende zones zich bevinden is echter niet identiek.

In de Europese Unie als geheel zou de economische groei, die tijdens het eerste halfjaar van 1997 vooral getrokken werd door de uitvoer, gaandeweg meer ondersteund worden door de binnenlandse vraag. Om dit scenario te onderbouwen kan verwezen worden naar het herstel van het consumentenvertrouwen dat zich sinds de zomer van vorig jaar bijna ononderbroken doorzet. De herneming van het privé-verbruik en de investeringen zouden derhalve de verwachte verzwakking van de extracommunautaire wereldvraag helpen opvangen. In het licht van deze meer evenwichtige groei zouden de lidstaten van de Europese Unie hun BBP dit jaar met gemiddeld 2,7% zien toenemen, tegenover 2,6% in 1997.

In de Verenigde Staten trok de groei, na vijf jaar van ononderbroken expansie, in de loop van 1997 nog aan. Onder impuls van een nog altijd zeer levendige binnenlandse vraag werd vorig jaar een economische groei van 3,8% gehaald. In 1998 zou de Amerikaanse economie als gevolg van een terugval van de bijdrage van de netto-uitvoer evenwel tegen een trager tempo groeien (2,4%). Dit zou op zijn beurt een gevolg zijn van

-
1. European Commission – Directorate-General for Economic and Financial Affairs, “Economic Forecasts 1997–1999”, Autumn 1997.
 2. International Monetary Fund, “World Economic Outlook – Interim Assessment. Crisis in Asia: Regional and Global Implications”, December 1997.

de gestage appreciatie van de Amerikaanse dollar sinds 1996 en van de dalende vraag vanwege de Aziatische landen.

Van alle geïndustrialiseerde landen is Japan ongetwijfeld het land waar de groeivoorzichten zowel voor 1997 als voor 1998 de laatste maanden het meest naar beneden toe herzien zijn. Thans bevinden de verwachte groeivoeten voor beide jaren zich rond 1%, ruim lager dus dan de gemiddelde groeiprestaties in de OESO-landen. Deze zwakke groeivoorzichten hebben voor een deel te maken met het feit dat de financiële crisis in Azië zich sterker zou laten gevoelen in Japan dan in de Verenigde Staten of Europa. Bovendien vertoont de Japanse economie een interne zwakte, te wijten aan de blijvende kwetsbaarheid van de financiële sector en de forse inkrimping van de overheidsinvesteringen.

In Azië heeft de terugtrekking van buitenlandse kapitalen vanaf de zomer van 1997 eerst in Thailand en later in buurlanden Maleisië, de Filipijnen, Indonesië en nog recenter Zuid-Korea, geleid tot hevige muntdepreciaties en een vrije val van de beurzen in deze landen. Het IMF wijst drie oorzaken aan voor deze crisis. Primo, het onvermogen van het nationale beleid om de oververhitting van deze economieën (en de hieruit voortspuitende verslechtering van de lopende rekening van de betalingsbalans en het opduiken van speculatieve luchtballonnen op de aandelenbeurzen en de markt van onroerend goed) tegen te gaan. Secundo, de koppeling van de nationale munten aan de dollar dat te lang aangehouden werd en binnenlandse privé-ondernemingen aangezet heeft tot massale financiering via deviezenleningen. Tertio, een te lakse prudentiële controle op bankkredieten. Het opzetten van een macro-economisch stabilisatiebeleid in deze landen zou een negatief effect genereren op de binnenlandse vraag en van daaruit op de economische groei. Dit betekent dat, ondanks een herstel van de netto uitvoer, de economische groei van de vijf meest getroffen Aziatische landen in 1998 sterk zou terugvallen (een gemiddelde groei van 1,7% voor Thailand, Maleisië, de Filipijnen en Indonesië en van 2,5% voor Zuid-Korea, tegenover groeicijfers van 7 tot 8% tijdens de jaren 1995-96). Voorts zou één en ander aanleiding geven tot een groeivertraging in de volledige regio.

In de monetaire sfeer zou de depreciatie van de Aziatische munten en de hieruit voortvloeiende daling van de invoerprijzen voor hun handelspartners, de kans op een verstrakking van het monetaire beleid in de loop van 1998 in Europa en vooral in de Verenigde Staten sterk doen afnemen. Als gevolg hiervan zouden de korte rente in Duitsland en de Verenigde Staten zich in 1998 handhaven op het niveau van het jaarbegin, resp. 3,6% en 5,6%. De daling van de langetermijninterestvoeten tegen het jaareinde van 1997, deels een gevolg van de herschikking van kapitalen op wereldvlak, zou zich niet verderzetten, waardoor de lange rente dit jaar in Duitsland nagenoeg stabiel zou blijven op 5,1% en in de Verenigde Staten op 5,8%.

Impact van de Aziatische crisis op de Belgische economie

De financiële crisis die zich vanaf de zomer van 1997 in verschillende Aziatische landen voordeed, zou via het internationale handelsverkeer een rechtstreeks wereldwijd effect sorteren.

- De inkrimping van de invoer van de door de crisis getroffen Aziatische landen vertaalt zich in een verlies van afzetmarkten voor de rest van de wereld. Deze invoerdaling is enerzijds te wijten aan de toename van de invoerprijzen uitgedrukt in hun nationale munt en, mogelijk nog belangrijker, aan de terugval van de binnenlandse vraag in die landen als gevolg van de gestegen interestvoeten en de restrictieve budgettaire beleidsmaatregelen aldaar.
- De verbeterde competitiviteitspositie van de Aziatische landen waarvan de munt gedeprimeerd is, gaat ten koste van de concurrentiepositie van derde landen, en dit niet alleen op de nationale, maar ook op de internationale markten.

De specifieke impact op België kan bekeken worden door de geografische specialisatie van België te vergelijken met deze van Europa als geheel. In tabel 1 wordt het aandeel van de goederenuitvoer vanuit België naar acht Aziatische landen vergeleken met dit van de vijftien lidstaten van de Europese Unie. Omdat de jaarlijkse schommelingen van de handelscijfers soms groot zijn, werd het gemiddelde genomen over de laatste twee beschikbare jaren (1994–95).

TABEL 1

Belang van de uitvoer naar acht Aziatische landen³
(in % van de totale uitvoer)

	EU-15 ^a	BLEU
Zuid-Korea	0,81	0,41
Thailand	0,53	0,54
Maleisië	0,49	0,22
Singapore	0,72	0,35
Indonesië	0,37	0,24
Filipijnen	0,16	0,11
Taiwan	0,68	0,48
Hongkong	1,04	0,79
Totaal	4,79	3,14

a. Inclusief intra-Europese handel

Het aandeel van de acht Aziatische landen in de Belgische uitvoer blijkt 1,5% tot 2% lager te zijn dan in de uitvoer van de Europese Unie. De export naar deze landen vertegenwoordigt voorts resp. 1,0% en 0,9% in de finale vraag van België en Europa, en dit ondanks het feit dat de Belgische economie meer open is dan de Europese Unie als geheel. Een analyse van de productsamenstelling van de Belgische export naar deze landen leert dat het uitvoerpakket voor ongeveer 25% bestaat uit diamanten en sieraden, producten met een hoog invoergehalte, wat de ratio in termen van toegevoegde waarde voor België toch ietwat relativeert.

Via een simulatie-oefening met behulp van het model MODTRIM van het Federaal Planbureau werden de effecten op de Belgische economie in 1998 onderzocht van de volgende schok:

- depreciatie van de Aziatische munten, equivalent met een effectieve wisselkoersappreciatie van de BEF met 1%, aanleiding gevend tot een daling van de Belgische invoerprijzen met 0,6%, en een daling van de Belgische uitvoerprijzen met 0,3%;
- een inkrimping van de binnenlandse vraag van de betrokken Aziatische landen, die zich, rekening houdend met de afgeleide effecten op de rest van de wereld, vertaalt in een verlies voor België van buitenlandse afzetmarkten ten belope van 0,6%.

De hieronder voorgestelde resultaten moeten geïnterpreteerd

3. Bron: OESO, berekeningen FPB

worden als *bruto effecten* van de Aziatische crisis, m.a.w., zonder in ogenschouw te nemen de mogelijke reactie vanwege het monetaire beleid in derde landen (geen wijziging in interestvoeten), noch de conjuncturele verbetering in Europa sinds de vorige vooruitzichten van juli 1997.

TABEL 2

Belangrijkste macro-economische effecten van de Aziatische crisis op de Belgische economie in 1998
(verschil in % t.o.v. de basis)

BBP	Netto uitvoer ^a	Inflatie ^b
- 0,4	- 0,3	0,0

a. Bijdrage tot de groei

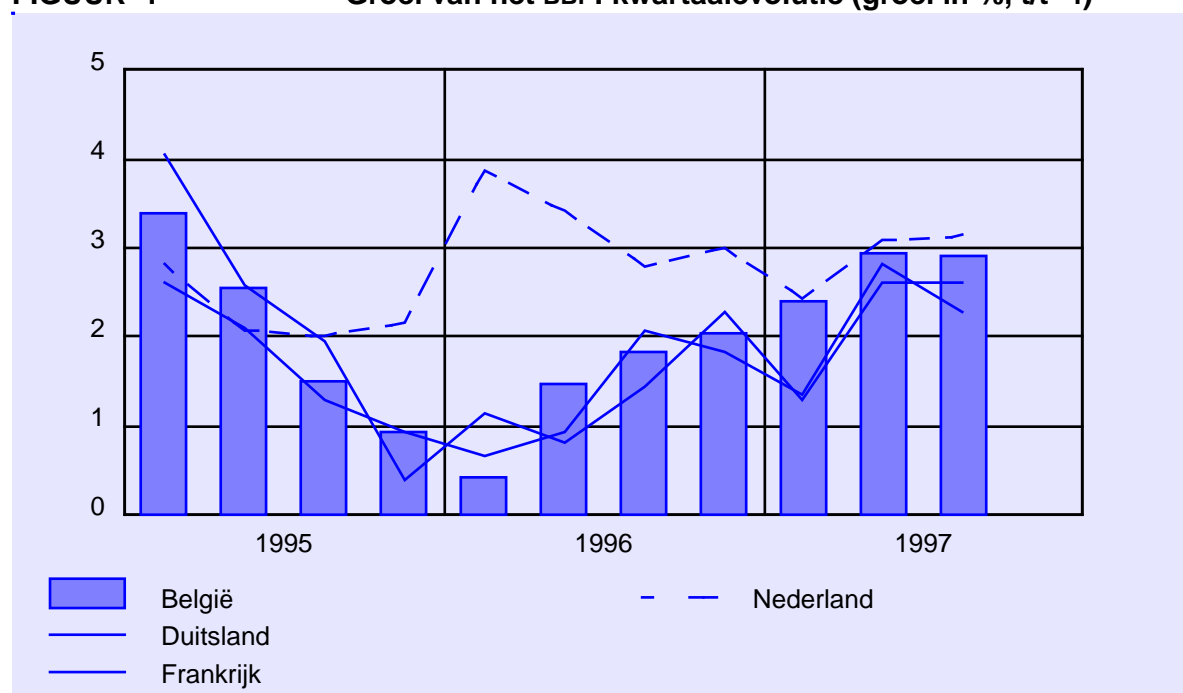
b. Gemeten aan de hand van de deflator van het privé-verbruik

Men kan vaststellen dat als gevolg van de Aziatische crisis de Belgische groei in 1998 met 0,4% zou vertragen, en dit voornamelijk wegens de terugval van de netto uitvoer. De inflatie daarentegen zou niet wezenlijk beïnvloed worden: de daling van de invoerprijzen zou gecompenseerd worden door een stijging van de kosten per eenheid product als gevolg van de minder sterke productiviteitsgroei.

Ten slotte moet nog worden benadrukt dat de simulatieresultaten geen rekening houden met mogelijke afgeleide neveneffecten van de crisis, zoals daar zijn: het risico op een vertrouwenscrisis, onstabiele beurskoersen, en de impact op de vraag uitgaande van negatieve vermogens-effecten. Los van de technische moeilijkheden om de grootteorde van deze factoren in te schatten, geven de meest recente observaties niet echt aan dat deze effecten aanwezig zouden zijn.

Terwijl tijdens de jaren 1995 en 1996 de economische groei in België, Frankrijk en Duitsland duidelijk achterop hinkte tegenover deze in Nederland, lijken deze verschillen in de loop van 1997 sterk gereduceerd te zijn. Met groeicijfers tussen 1,5 en 2% gemiddeld over de periode 1995–96 deden België, Frankrijk en Duitsland duidelijk minder goed dan Nederland, waar over beide jaren een gemiddelde groei van bijna 3% genoteerd werd. Tijdens het tweede en derde kwartaal van 1997 dikte de groei in België, Frankrijk en Duitsland aan tot tussen 2,5 en 3%, nauwelijks minder dus dan in Nederland (3,1%).

FIGUUR 1 Groei van het BBP: kwartaalevolutie (groei in %, t/t-4)

Bron: Nationale bronnen, NBB

De inhaalbeweging in België, Frankrijk en Duitsland maakte dat de groeiverschillen tussen de vier landen geleidelijk aan verkleinden. Qua samenstelling van de groei bleven echter belangrijke verschillen bestaan. Terwijl de Nederlandse groei mede ondersteund werd door een levendige binnenlandse vraag, blijft de ontwikkeling van het privé-verbruik en de bedrijfsinvesteringen in Frankrijk en vooral in Duitsland beneden peil. België neemt hier duidelijk een tussenpositie in. Immers, sinds het laatste kwartaal van 1994 evolueren de investeringen van de ondernemingen vrij fors in stijgende lijn (gemiddelde groei van 4,4% per jaar over de periode 1995–97). Het groeiritme van het privé-verbruik in België bleef weliswaar

lange tijd zeer matig, doch tijdens het tweede halfjaar van 1997 werd een duidelijke versnelling merkbaar.

Al bij al wordt in België en de drie buurlanden voor 1998 een vrij sterke groei verwacht. Bovendien zou de Belgische groei evenwichtiger zijn dan tijdens de voorbije vier jaar, m.a.w., meer gelijkmatig gevoed door de binnenlandse en de buitenlandse vraagcomponenten.

*Onzekerheden
verbonden aan deze
voorzichten*

De belangrijkste onzekerheid betreffende de internationale omgeving heeft te maken met het verdere verloop van de Aziatische crisis. Het scenario waarvan hier wordt uitgegaan bestaat in een zekere vertraging van de groei van de wereldeconomie in overeenstemming met de minder sterke binnenlandse vraag in Azië en een daling van de uitvoerprijzen van die landen als gevolg van de waargenomen muntdepreciaties. Bovenstaand scenario impliceert evenwel dat de crisis onder controle blijft, in de zin dat de betrokken landen, overeenkomstig de aanbevelingen van het IMF, een beleid voeren dat in zekere mate een vertrouwensherstel op de internationale financiële markten toelaat. Het gevaar bestaat echter dat aan deze voorwaarde niet voldaan zal worden, en dat nieuwe muntdepreciaties noodzakelijk zullen blijken om de buitenlandse lopende tekorten te financieren. Bovenop de bijkomende effecten via het kanaal van de wereldhandel, kan in dat geval niet uitgesloten worden dat andere opkomende economieën en vervolgens de Amerikaanse en Europese beurzen zouden aangetast worden. Evenzeer valt het, gezien de kwetsbaarheid van de Japanse financiële sector, niet uit te sluiten dat de groei in Japan nog lager zou uitvallen dan in de huidige voorzichten wordt aangenomen.

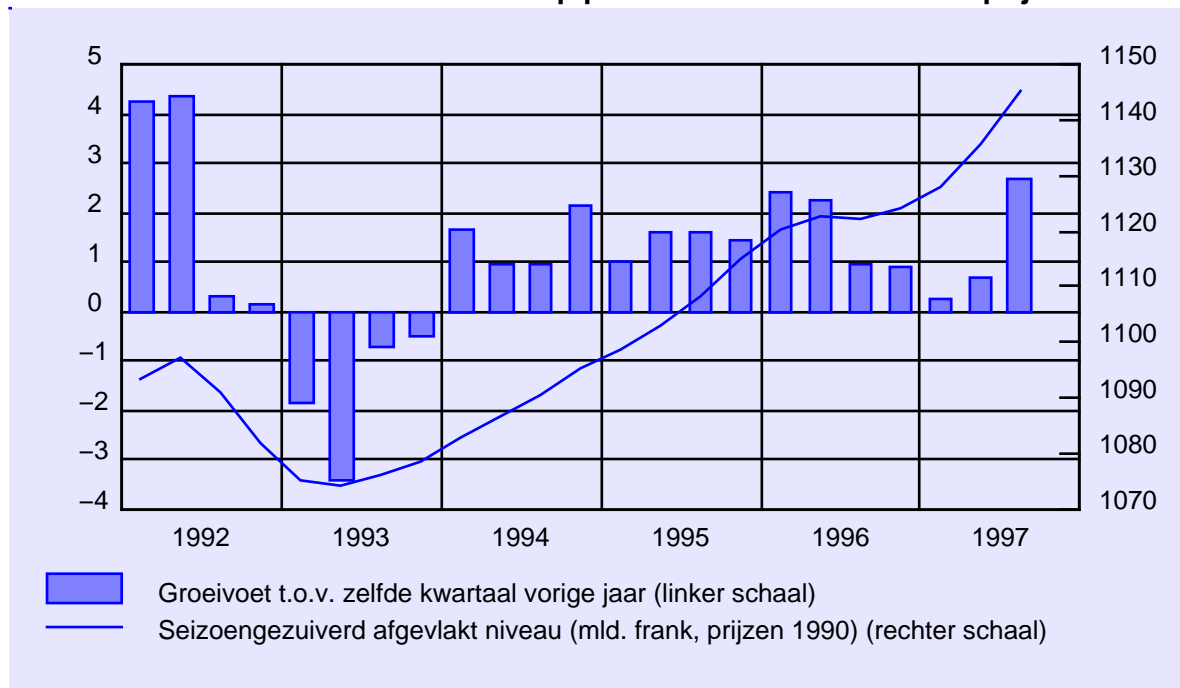
Gelet op de minder gunstige internationale omgeving buiten Europa, noodzaakt het behoud van een vrij sterke groei in de Europese landen in 1998 een belangrijker bijdrage van de binnenlandse vraag. Terwijl deze dynamiek reeds geruime tijd merkbaar aanwezig is in enkele landen van de Unie (waaronder Nederland en het Verenigd Koninkrijk) en zich meer recent ook in andere lidstaten blijkt door te zetten (b.v. Spanje, Oostenrijk en België), blijft deze nog vrij schuchter in Frankrijk en zo goed als afwezig in Duitsland.

1. Het BBP en zijn bestedingscomponenten

Privé-verbruik

Recente conjunctuurindicatoren (zowel kwantitatieve als kwalitatieve) laten uitschijnen dat het privé-verbruik tijdens de tweede jaarhelft van 1997 vrij fors toegenomen is. Na een periode van vier jaar (vanaf midden 1993) waarin het privé-verbruik een vrij matige groei te zien gaf, lijkt het dus dat de gezinnen hun consumptieve bestedingen uiteindelijk sterker beginnen op te drijven.

FIGUUR 2 Kwartaalverloop privé-verbruik in constante prijzen

Bron: Ramingen Federaal Planbureau

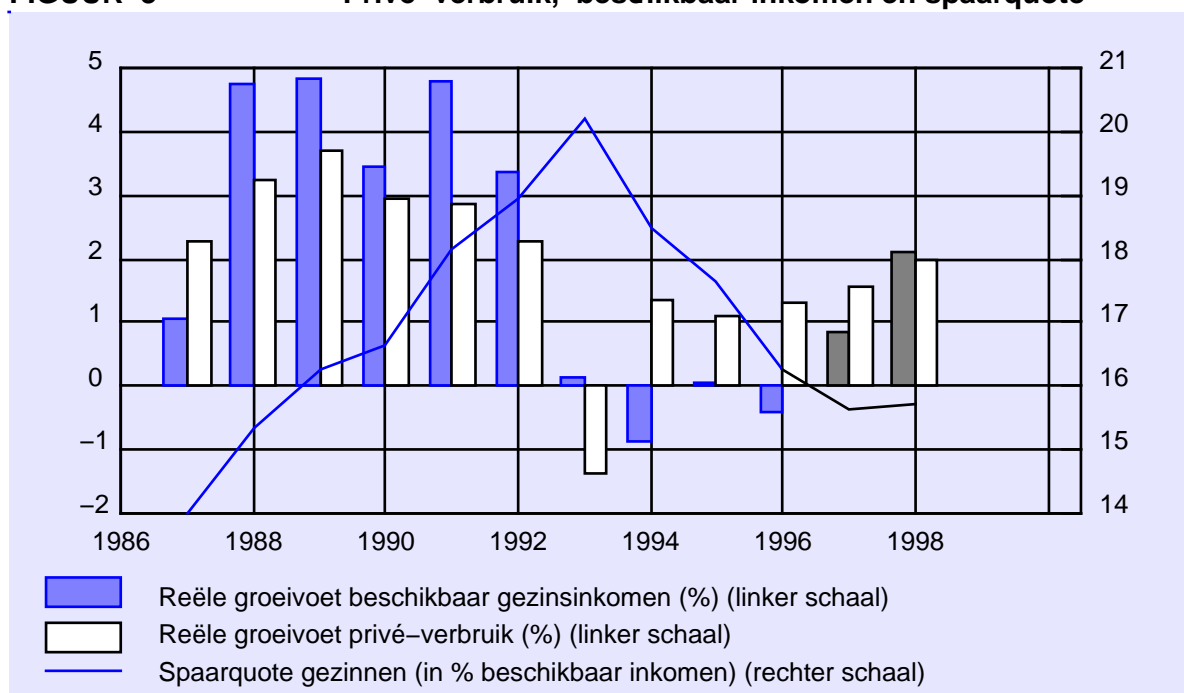
De omzet in de kleinhandel (bron: BTW-statistieken van het NIS) nam tijdens het derde kwartaal van 1997 in lopende prijzen toe met 5,1% (groei t/t-4), waarmee meteen de hoogste kwartaalgroei genoteerd werd sinds midden 1992.

Gelijktijdig met de sterkere dynamiek van het gezinsverbruik tijdens het tweede halfjaar van 1997 gaf ook de barometer van het consumentenvertrouwen een opvallende verbetering te zien. Deze barometer was tussen eind 1996 en het tweede kwartaal van 1997 teruggevallen van -20 tot -26. Tegen eind 1997 was het consumentenvertrouwen opnieuw opgeklimmen tot -10, een niveau dat niet meer gehaald was sinds het derde trimester

van 1995. Vermoedelijk houdt de toename van het consumentenvertrouwen tijdens de laatste twee kwartalen van 1997 verband met de toestand op de arbeidsmarkt. Aan de toename van de werkloosheid (ruime definitie en gezuiverd voor seizoensvariaties) kwam medio 1997 een einde. Tijdens het laatste kwartaal van 1997 lag het aantal werklozen gemiddeld ongeveer 3000 eenheden lager dan zes maanden eerder.

Al bij al nam het privé-verbruik in 1997 tegen constante prijzen met ongeveer 1,6% toe. Dit jaarcijfer zou resulteren uit een vrij matige groei in reële termen (t/t-4) van minder dan 1% tijdens het eerste semester en een groeivoet van meer dan 2% tijdens het tweede halfjaar. Uiteraard waren de lage groeicijfers tijdens de eerste twee kwartalen ook ten dele te wijten aan het uitzonderlijk hoge consumptiepeil tijdens de overeenkomstige kwartalen van 1996, die gunstig beïnvloed werden door de vrij massale aankoop van nieuwe wagens na het autosalon van begin 1996.

FIGUUR 3 Privé-verbruik, beschikbaar inkomen en spaarquote

Bron: INR, Federaal Planbureau

De sinds medio 1997 zichtbaar sterkere dynamiek van het privé-verbruik zou dit jaar aanhouden. Voor 1998 wordt een reële groei van de consumptieve gezinsbestedingen van 2% vooropgezet. Hierdoor zou het privé-verbruik zich dit jaar,

anders dan de voorbije vijf jaar, opnieuw profileren als belangrijke motor van de economische groei. Het voor 1998 vooropgezette groeicijfer houdt rekening met het positieve overloopeffect van vorig jaar en het (naar verluidt) opnieuw succesvolle autosalon van begin dit jaar.

In 1997 zouden de toename van het reële beschikbare inkomen (0,8%) en de daling van de spaarquote (van 16,3% in 1996 tot 15,6% in 1997) ongeveer een gelijk aandeel gehad hebben in de groei van het privé-verbruik (1,6%). De daling van de spaarquote in 1997 is merkkelijk kleiner dan de forse terugval die tussen 1993 en 1996 waargenomen werd. Toen daalde de spaarquote in drie jaar tijd met 4% (van 20,2% in 1993 tot 16,3% in 1996). Gedurende die jaren was de afname van de spaarneiging van de gezinnen de enige mogelijke bron voor een expansie van de consumptie, aangezien het beschikbare gezinsinkomen in reële termen een (lichte) daling te zien gaf. In 1998 zou de spaarquote ongeveer op het peil van 1997 blijven. De groei van het privé-verbruik zou dit jaar dus volledig gevoed worden door de toename van het reële beschikbare gezinsinkomen (2,1%). Aangezien de inkomensstijging per hoofd al bij al beperkt zal blijven, is een toename van de werkgelegenheid een essentiële voorwaarde opdat de privé-consumptie in 1998 haar rol van motor van de economische groei zou kunnen waarmaken.

Bedrijfsinvesteringen

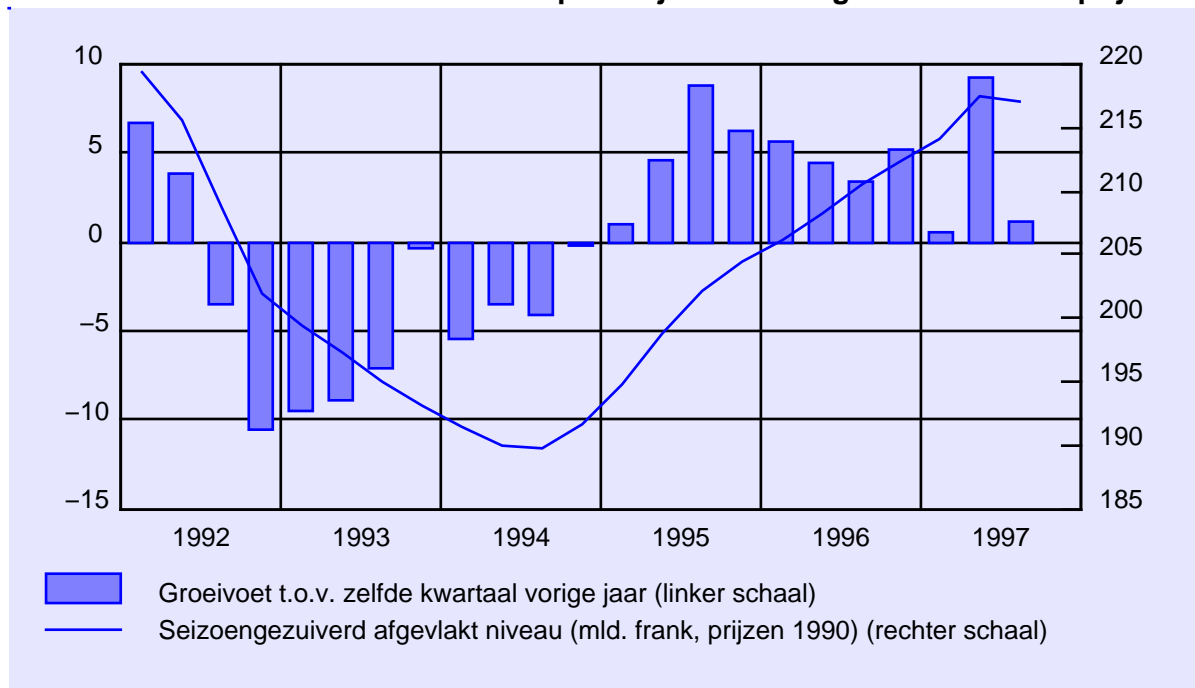
Het intra-jaarlijkse verloop van de bedrijfsinvesteringen in 1997 was verre van gelijkmatig. Het jaarbegin was vrij zwak, maar tijdens het tweede kwartaal werd deze situatie omgeboogen, mede dankzij enkele uitzonderlijke investeringsprojecten in de niet-industriële sector. Tijdens het tweede halfjaar werd een gelijkaardige ontwikkeling vastgesteld: een matig derde kwartaal zou gevolgd worden door een sterkere groei tijdens de laatste maanden van het jaar. Op die manier kwam de gemiddelde reële groei van de bedrijfsinvesteringen⁴ in 1997 uit op 3,3%. Tevens betekent dit dat de bedrijfsinvesteringen voor het derde opeenvolgende jaar een substantiële positieve bijdrage leverden tot de economische groei. Weliswaar ligt het groeicijfer voor 1997 ongeveer 1,5 procentpunt lager dan de voorbije twee jaar.

Het investeringsklimaat zou ook dit jaar gunstig blijven. Lange-termijninterestvoeten bevinden zich reeds enige tijd op een his-

4. Met inbegrip van de investeringen van de zelfstandigen.

torisch laag niveau, en gaven in 1997 nog een verdere daling te zien. Het rendement van de Belgische referentie OLO op 10 jaar bevond zich in januari 1998 op 5,2%, tegenover 5,9% één jaar eerder. Andere factoren die het investeringsklimaat gunstig beïnvloeden zijn het hoge peil van de ondernemingsrendabiliteit (in de voorbije periode vooral in de uitvoergerichte sector) en de gunstige vraagvooruitzichten (aanvankelijk vooral vanwege het buitenland, maar de laatste maanden meer en meer vanwege de binnenlandse markt).

FIGUUR 4 Kwartaalverloop bedrijfsinvesteringen in constante prijzen

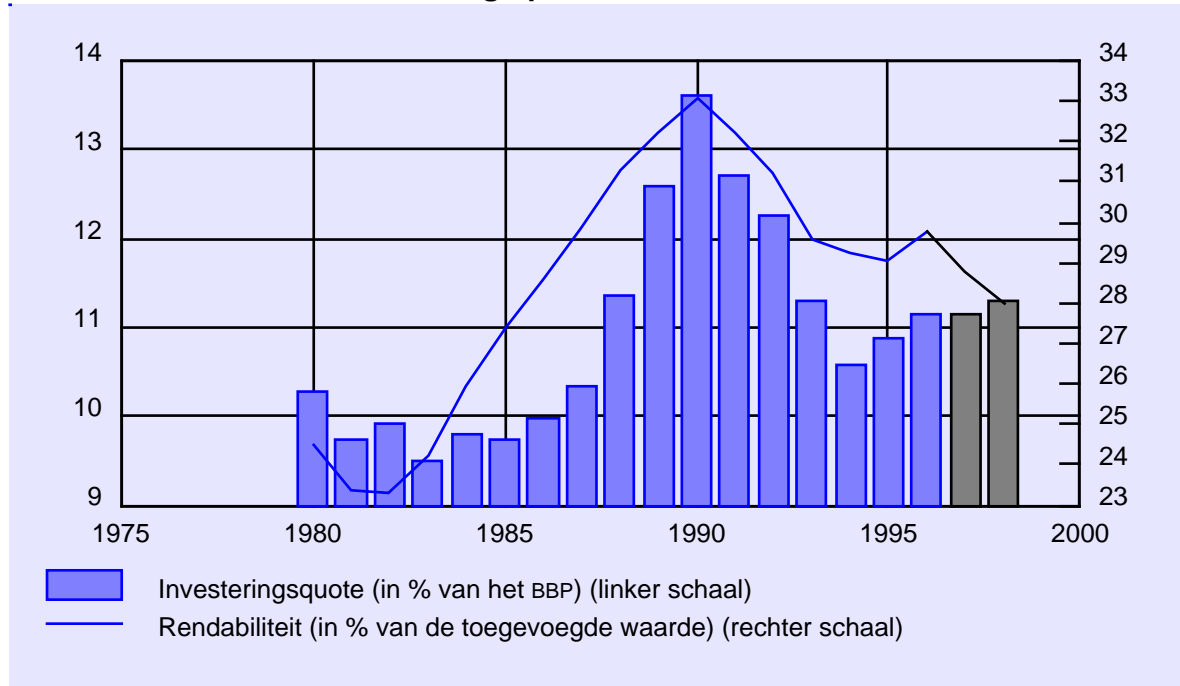

Bron: Ramingen Federaal Planbureau

De bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de verwerkende nijverheid bereikte tijdens het derde kwartaal van 1997 een recordpeil van 82,5% (seizoengezuiverd). Tijdens het vierde kwartaal van 1997 handhaafde de bezettingsgraad zich op dit hoge niveau. Een verdere toename in 1998 is niet uitgesloten. De najaarsenquête in de verwerkende nijverheid raamt de groei van de investeringen in lopende prijzen op 9,2% in 1998, tegenover 7% in 1997.

De voorbije zes jaar was de output gap negatief. Naarmate het jaar 1997 vorderde kwam de effectieve productie echter in de buurt van het potentiële productieniveau. Voor 1998 wordt derhalve een positieve output gap in het vooruitzicht gesteld.

FIGUUR 5 Investeringsquote en rendabiliteit in de marktsector

Bron: INR, Federaal Planbureau

Al deze factoren zouden aanleiding geven tot een vrij sterke aanwas van de bedrijfsinvesteringen in 1998. Met een reële groei van 4,2% zouden de bedrijfsinvesteringen uitgedrukt in procent van het BBP in 1998 uitkomen op 11,3%. Hiermee zou de investeringsquote zijn hoogste peil van de afgelopen vijf jaar bereiken, maar toch nog 1,5 procentpunt onder het gemiddelde niveau van de jaren 1989–92 blijven.

Woningbouw

De statistiek van de begonnen woningen, lijkt, omwille van administratieve wijzigingen, niet langer bruikbaar voor het beoordelen van de meest recente evolutie van de investeringen in nieuwe woongebouwen. Als alternatief kan de enquête bij de architecten omtrent het volume van de definitieve ontwerpen in opdracht als vooruitlopende indicator gebruikt worden. Deze indicator suggereert dat de toename van de woningbouwinvesteringen die rond het midden van 1996 een aanvang nam, ten minste tot midden 1998 zou aanhouden.

De investeringen in woongebouwen hangen in sterke mate samen met de ontwikkeling van het beschikbare gezinsinkomen en de evolutie van de hypothecaire rente. De hypothecaire interestvoeten evolueerden gedurende 1995 en 1996 in dalende lijn en bevinden zich sedert begin 1997 op historisch lage niveaus. Op basis van de waarnemingen tijdens de eerste weken van 1998 zou het gemiddelde peil van de hypothecaire rente in 1998 nog lager uitvallen dan vorig jaar. De vrij zwakke evolutie van het reële beschikbare gezinsinkomen gedurende de afgelopen jaren vormt echter een belangrijke belemmering voor een echt sterke expansie van de woningbouwinvesteringen.

Voorraadvorming

Op basis van de beoordeling van het peil van de voorraden (als vooruitlopende indicator voor toekomstige voorraadwijzigingen) en in de context van de vanaf medio 1996 opverende conjunctuur, zou de voorraadvorming een positieve bijdrage geleverd hebben tot de economische groei in 1997. Voor 1998 blijft de situatie op dit vlak vrij onzeker. Vermoedelijk zou de voorraadvorming dit jaar niet significant bijdragen tot de groei.

Overheidsbestedingen

De overheidsconsumptie draagt in 1997 en 1998 slechts in geringe mate bij tot de groei van het BBP. De toename van de werkgelegenheid in de overheidssector blijft beperkt. Bovendien zijn de nieuw gecreëerde jobs meestal deeltijds en/of aan een lager loon (via de zgn. doorstromingsprogramma's), zodat de invloed op het overheidsverbruik klein is.

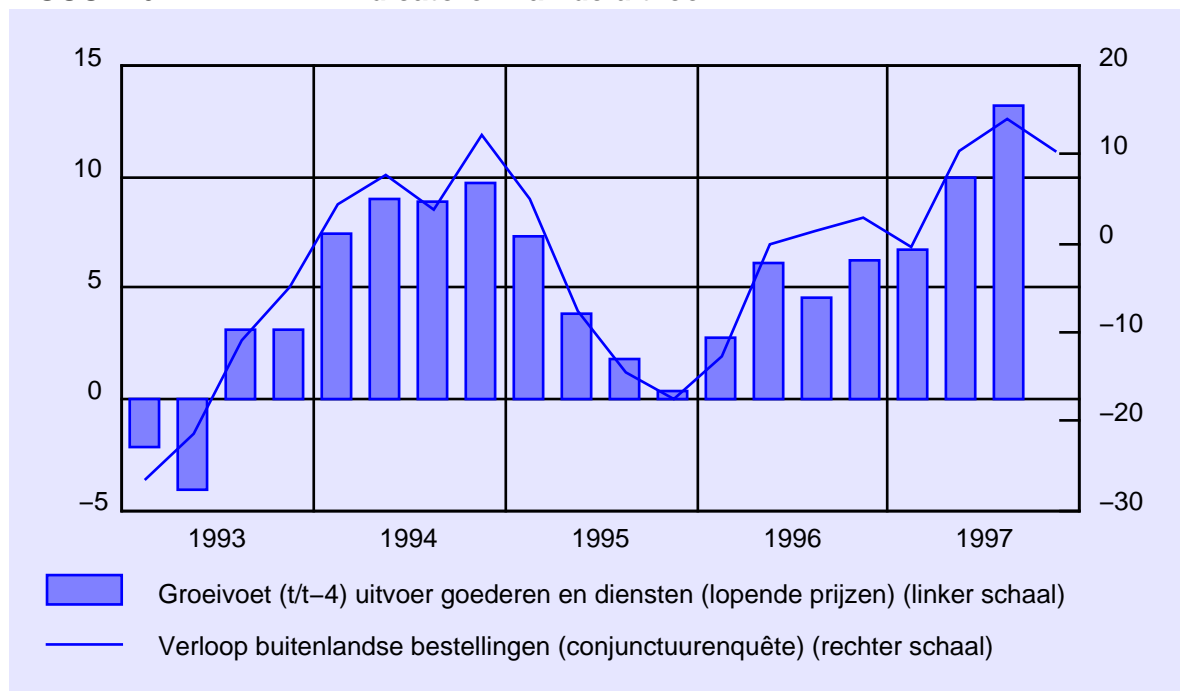
De overheidsinvesteringen nemen zowel in 1997 als in 1998 gevoelig toe. De hoge groeivoet in 1997 is ten dele te wijten aan het feit dat de opbrengst van de verkoop van overheidsgebouwen⁵ in 1997 lager lag dan in 1996. Hier bovenop nemen de investeringen van zowel de lokale overheden, de Gewesten en Gemeenschappen en de Federale Overheid gevoelig toe. De totale bruto investeringen stijgen over de twee jaren samen genomen met 25%. Bij de lokale overheden, die het gros van de overheidsinvesteringen voor hun rekening nemen, heeft dit zowel te maken met een cyclus die gekoppeld is aan de verkopen als met het inzetten van bijkomende middelen afkomstig van de verkoop van Gemeentekrediet-aandelen.

5. In de Nationale Boekhouding wordt de verkoop van gebouwen als een desinvestering (negatieve investering) geboekt.

Uitvoer en invoer

De uitvoer van goederen en diensten, die reeds vanaf begin 1996 aan kracht had gewonnen, kende vanaf het tweede kwartaal van 1997 een opmerkelijke groeiversnelling, die aanvankelijk vooral door de extracommunautaire en daarna geleidelijk meer door de intracommunautaire vraag getrokken werd. Tevens profiteerde de uitvoer van de verbeterde prijscompetitiviteit als gevolg van de wisselkoersappreciatie van de Amerikaanse dollar en het Britse pond tegenover de munten van de DEM-zone (dit leidde tot een depreciatie van de effectieve wisselkoers van de BEF met 4,2% gemiddeld over 1997). Een en ander had voor gevolg dat de uitvoer vorig jaar in volumetermen met 6,2% toenam, terwijl de invoer slechts met 5,5% groeide, wat resulteerde in een positieve bijdrage van de netto uitvoer tot de groei van het BBP van 0,7%.

FIGUUR 6 **Indicatoren van de uitvoer**

Bron: NBB, Federaal Planbureau

In 1998 zou de groei van de uitvoer terugvallen tot 5,6%. Vooreerst is dit te wijten aan de minder levendige ontwikkeling van de wereldvraag, gevolg van een vertraging van de Amerikaanse invoer en de impact van de Aziatische crisis. Bovendien zouden in 1998 niet langer competitiviteitswinsten als gevolg van wisselkoersbewegingen genoteerd worden. Meer in het bijzonder zou de appreciatie van de Amerikaanse dollar en het Britse pond tegenover hun gemiddelde peil van 1997 gecompenseerd worden door de depreciatie van het merendeel van de Aziatische munten, zodat de effectieve wisselkoers van de Belgische frank in 1998 nauwelijks zou wijzigen t.o.v. het gemiddelde niveau van 1997. Aangezien bovendien de Belgische invoer ondersteund zou worden door een meer dynamisch privé-verbruik, zou in 1998 de bijdrage van de netto uitvoer tot de economische groei slechts 0,4% bedragen, merkkelijk minder dus dan vorig jaar.

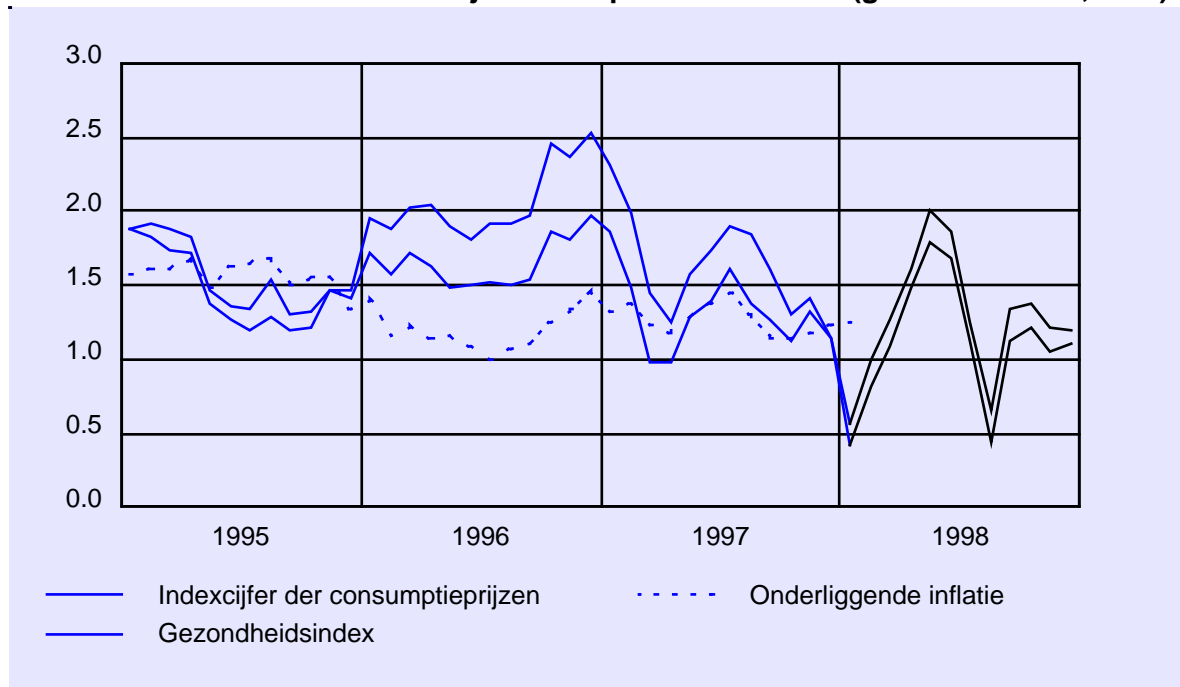
Het saldo van de lopende rekening van de BLEU zou ongeveer in gelijke mate toenemen als in 1997, en hierdoor uitkomen op 5,7% van het BBP in 1998. Het geringer volume-effect in 1998 zou aangevuld worden met een positief prijseffect (de ruilvoet zou in 1998 met 0,3% verbeteren, tegenover een verslechtering met 0,4% in 1997). Deze positieve relatieve prijsontwikkeling wordt uiteraard voor een groot deel verklaard door de verwachte invoerprijsdalingen (uitgedrukt in Belgische frank) van producten afkomstig uit Azië en door de lagere energieprijzen in 1998 in vergelijking met 1997.

2. Financiële ontwikkelingen: prijzen, kosten en rentevoeten

Binnenlands prijsverloop

In 1997 kwam de inflatie op jaarbasis uit op 1,63% voor het algemeen indexcijfer der consumptieprijzen en op 1,32% voor de gezondheidsindex. Dit betekent een daling van het inflatieritme met bijna een half procentpunt tegenover 1996, toen de traditionele en de gezondheidsindex resp. met 2,06% en 1,65% stegen. Een aantal factoren hebben bijgedragen tot dit lage inflatiepeil in 1997.

FIGUUR 7 Maandelijks verloop van de inflatie (groei-voet t/t-12, in %)

Bron: MEZ, vooruitzichten Federaal Planbureau

In tegenstelling tot de voorbije vijf jaar ging van de indirecte fiscaliteit (BTW, accijnzen, energietaks en verkeersbelasting) in 1997 nauwelijks een prijsverhogend effect uit. Immers, in 1997 speelden twee tegengestelde effecten: de accijnsverhogingen op benzine- en alcoholproducten (ingevoerd tijdens het laatste kwartaal van 1996) en de verlaging van het BTW-tarief op snijbloemen (daterend van oktober 1996). De resultante van beide was slechts licht positief, wat een duidelijke trendbreuk betekende met de vorige vijf jaar. Over de periode 1992-96 kan het

mechanische effect van de verhoogde indirecte fiscaliteit op de consumptieprijzinflatie geraamd worden op 0,3 tot 0,4% gemiddeld per jaar.

Bovendien bleef de onderliggende inflatie⁶ gedurende het volledige jaar 1997 schommelen op een laag niveau (tussen 1,2 en 1,4%). Deze lage onderliggende inflatie hoeft geen verwondering te wekken in het licht van de beheersing van de loonkosten per product. De verwachte toename van de onderliggende inflatie als gevolg van de gestegen invoerprijzen van goederen en diensten excl. energie (op hun beurt voortvloeiend uit de appreciatie van de Amerikaanse dollar in 1997), is zo goed als uitgebleven. Klaarblijkelijk lieten de concurrentiële en/of conjuncturele omstandigheden in 1997 geen doorrekening van de gestegen invoerkosten in de finale verbruiksprijzen toe. Vermoedelijk werden hierdoor de winstmarges van de op de binnenlandse markt gerichte ondernemingen enigszins aangetast.

De sterkere dollar⁷ speelde in 1997 wèl zichtbaar door in de binnenlandse consumptieprijzinflatie, onder meer via de brandstoffenprijzen (voor vervoer en verwarming). Ondanks de daling van de wereldenergieprijzen uitgedrukt in dollar⁸, ging over het jaar 1997 van de brandstoffenprijzen in BEF (excl. indirecte taksen) een significant prijsverhogend effect uit.

In de loop van 1998 zou de onderliggende inflatie een lichte toename vertonen tegenover haar startniveau (van 1,25% in januari tot 1,45% tegen het einde van het jaar). De loonkosten per eenheid product blijven onder controle en de potentieel prijsverhogende impuls uitgaande van de invoerkosten valt nagenoeg weg. In het licht van de conjuncturele toestand (een meer dynamische consumptievraag vanwege de gezinnen) lijkt een (gedeeltelijk) herstel van de winstmarges mogelijk. Onder de hypothese van ongewijzigd beleid zou de indirecte fiscaliteit in 1998 geen prijsverhogend effect genereren. Wat de wereldolieprijzen betreft, wordt weliswaar een lichte stijging in de loop van het jaar voorzien (tot iets meer dan 17 USD per barrel tegen eind 1998), doch, gezien het zeer lage startpunt van 1998

-
6. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor de prijsevolutie van energie-, tabaks- en alcoholproducten, en van verse groenten en fruit.
 7. De Amerikaanse dollar apprecieerde in 1997 met meer dan 13% t.o.v. de Belgische frank.
 8. Zo lag de prijs van de Brent-olie in 1997 gemiddeld op 19,3USD per barrel, tegenover 20,6 USD in 1996 (daling met meer dan 6%).

(15,7 USD per barrel in januari 1998), zou de gemiddelde olieprijs in 1998 bijna 15% onder het peil van 1997 uitkomen. In afwezigheid van een verdere dollarappreciatie zouden de brandstoffenprijzen de gemiddelde inflatie in 1998 naar beneden duwen.

Al deze factoren samen zouden een verdere afname van de inflatie in 1998 tot gevolg hebben. Deze zou met name tot uiting komen in de terugval van de inflatie gemeten aan de hand van de traditionele consumptieprijsindex: van 1,6% in 1997 tot 1,2% in 1998. De inflatie gemeten aan de hand van de gezondheidsindex zou net als in 1997 uitkomen op 1,3%. Wegens de verwachte neerwaartse impact van de benzineprijzen zou de groeivoet van de gezondheidsindex in 1998 hoger uitvallen dan de traditionele index.

De invoering, met ingang van januari 1998, van het nieuwe basisjaar 1996 (met bijhorende nieuwe korf van goederen en diensten en nieuwe gewichten) zou geen significante invloed hebben op de gemiddelde inflatie in 1998. Wel zal het maandprofiel van de inflatie⁹ in 1998 merkelijk beïnvloed worden door de nieuwe berekeningsbasis.¹⁰

Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen

Zoals verwacht werd de spilindex voor de publieke sector in augustus 1997 overschreden. Dientengevolge werden de lonen en wedden van het overheidspersoneel en de sociale uitkeringen in oktober 1997 (twee maanden na het overschrijden van de spilindex) met 2% aangepast aan de gestegen levensduurte.

Gezien de verwachte lage inflatie zou de spilindex¹¹ voor de overheidssector in 1998 niet overschreden worden. De volgende indexaanpassing in de overheidssector zou vermoedelijk pas in het voorjaar van 1999 plaatsvinden.

9. Inflatie uitgedrukt tegenover de overeenkomstige periode van het vorige jaar.

10. Het betreft een effect dat een zuiver rekenkundige oorsprong heeft en als dusdanig gedurende de eerste twaalf maanden na de invoering van het nieuwe basisjaar in de statistieken tot uiting komt. In het bijzonder zal de nieuwe berekeningsbasis in 1998 een licht neerwaarts effect hebben op de maandelijkse inflatievoeten tijdens het eerste, derde en vierde kwartaal, terwijl zich tijdens het tweede kwartaal een niet onbelangrijk opwaarts effect zal manifesteren.

11. Deze werd, in termen van het nieuwe basisjaar 1996, vastgelegd op 103.14.

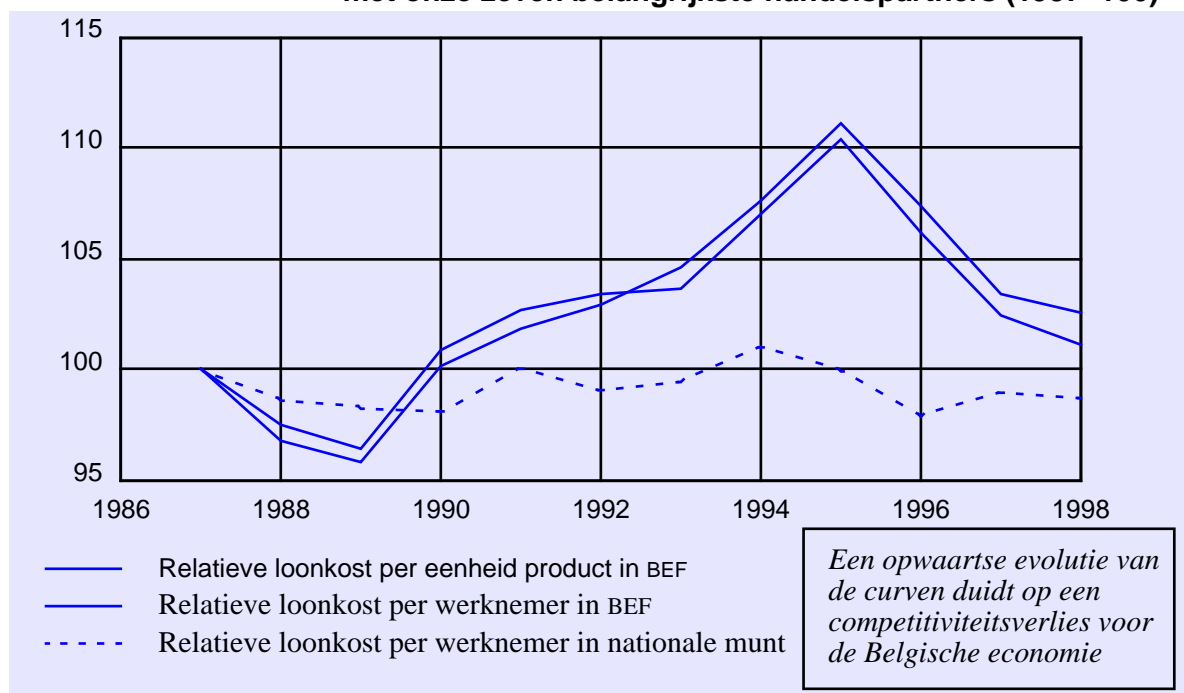
Loonontwikkeling

In de periode 1997–98 zouden de loonstijgingen lager uitvallen dan de maximale groei die door de Regering werd bepaald. De meest recente vooruitzichten van de internationale instellingen komen echter uit op minder hoge loonstijgingen als gevolg van een lagere inflatie zowel in België als in de drie buurlanden. Wanneer deze vooruitzichten in rekening worden gebracht, blijkt dat de Belgische lonen ongeveer even snel zouden stijgen als in de drie buurlanden.

Vergeleken met de zeven belangrijkste handelspartners zou de Belgische looncompetitiviteit over de periode 1995–98 gevoelig verbeteren (cumulatief met 8,4%). Dit hangt in belangrijke mate samen met de depreciatie van de BEF. Licht hogere groeivoeten van de arbeidsproductiviteit in de zeven landen hebben voor gevolg dat de Belgische competitiviteitswinst uitgedrukt in termen van relatieve loonkosten per eenheid product iets kleiner is (cumulatief 7,6%).

FIGUUR 8

Loonkosten (ondernemingen en overheid) in vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners (1987=100)

Bron: Europese Commissie, Federaal Planbureau

In de veronderstelling dat de bilaterale wisselkoersen onderveranderd blijven tot het eind van het jaar, zou de depreciatie van de Aziatische munten in 1998 een effect sorteren van ongeveer 0,9% op de effectieve wisselkoers van de BEF. De verslechtering van de concurrentiepositie t.o.v. de Aziatische landen die hieruit voortvloeit, zou de competitiviteitsverbetering t.o.v. de zeven handelspartners (1,3% in 1998 in termen van relatieve loonkosten per hoofd) deels tenietdoen.

Evolutie van de Belgische en buitenlandse interestvoeten

De bijna continue daling van de Duitse kortetermijnrentevoeten sedert midden 1993 werd op 9 oktober 1997 onderbroken door de beslissing vanwege de Bundesbank om de richttarieven met 30 basispunten te verhogen. Sindsdien bleef de Duitse inflatie lager dan 2% en heeft het monetaire beleid zich gestabiliseerd. Begin 1998 vielen de korte rentevoeten licht terug, waarna ze op een niveau van ongeveer 3,6% uitkwamen. Een verdere stabilisering van de korte rente gedurende de resterende maanden van dit jaar is in lijn met de afwezigheid van het risico op een versnelling van de inflatie, wat bovendien in de hand wordt gewerkt door de deflatoire effecten van de Aziatische crisis. Tevens zou dit betekenen dat de Europese rentevoeten zouden convergeren in de richting van deze van de harde kernleden van het EMS. De daling van de langetermijnrentevoeten die aan het einde van 1997 en het begin van 1998 optrad als gevolg van het terugvloeien van kapitalen uit de opkomende economieën, zou zich niet doorzetten, waardoor de Duitse lange rente in 1998 nagenoeg stabiel zou blijven op 5,1%.

Nadat het verschil tussen de Belgische en de Duitse korte rente in de zomer van 1997 opgelopen was tot meer dan 40 basispunten, verdween dit verschil nagenoeg vanaf het einde van 1997. Gezien de uiteindelijke beslissing omtrent de lijst der deelnemers aan de monetaire unie nadert en België hiervan naar alle waarschijnlijkheid deel zou uitmaken, zou de gelijkheid tussen de Belgische en de Duitse korte rente gedurende geheel 1998 blijven duren. Wat de langetermijninterestvoeten betreft, zou het rentverschil met Duitsland zich in de loop van het jaar handhaven op 10 basispunten, een niveau dat reeds sinds enkele maanden wordt waargenomen. Dit betekent dat de Belgische korte rente in 1998 zou uitkomen op 3,6%, terwijl de lange rente 5,2% zou bedragen.

3. Arbeidsmarkt

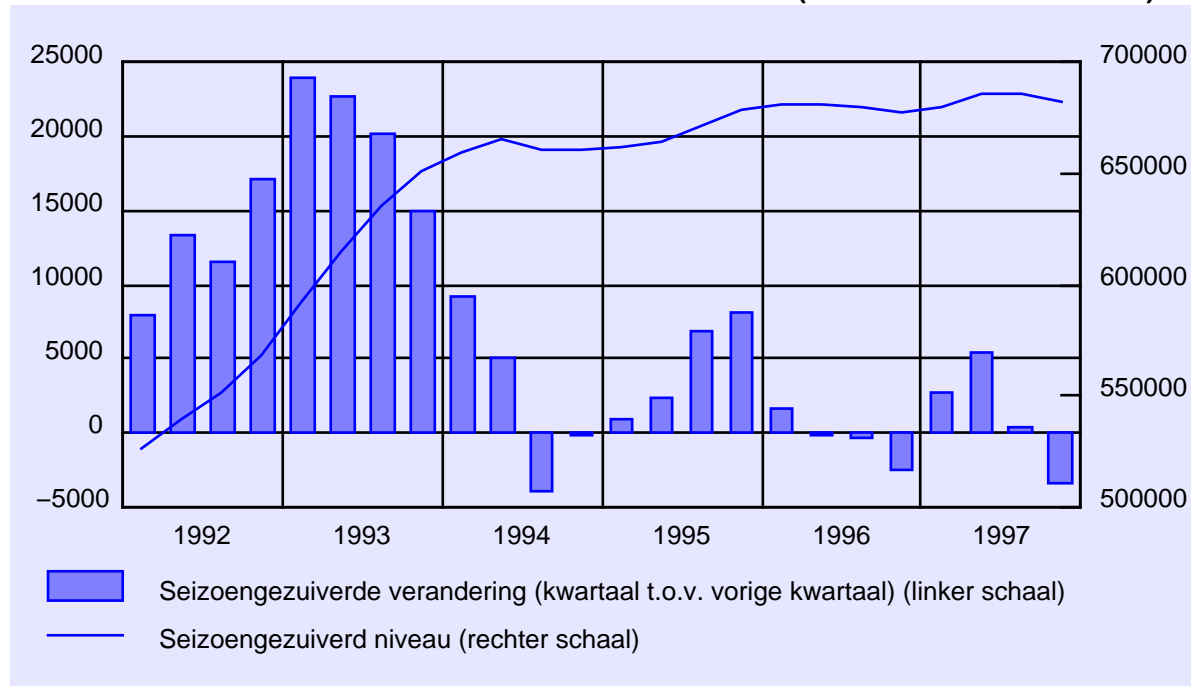
Het kwartaalprofiel van de economische groei in 1997 heeft zich vermoedelijk ook geuit in de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de ondernemingen. Terwijl de werkgelegenheids-groei in het begin van het jaar eerder beperkt bleef, zou deze meer substantieel geworden zijn tijdens het tweede semester.

De totale binnenlandse werkgelegenheid zou in 1997 een jaar-gemiddelde groei van 0,6% gekend hebben. Het aantal loon- en weddetrekkenden in de ondernemingen zou gestegen zijn met 0,8%. Deeltijdarbeid ontwikkelde zich verder. Uitgedrukt in voltijdse equivalenten of in aantal uren, zou de groei van het arbeidsvolume in de ondernemingen dan ook iets geringer geweest zijn (respectievelijk +0,6% en +0,7%).

Gezien de toename van de beroepsbevolking als gevolg van gestegen participatiegraden, bleef het effect van de werkgelegenheidscreatie op de werkloosheid in 1997 relatief beperkt.

De groei van de arbeidsproductiviteit in 1997 was relatief sterk. Dit kan deels toegeschreven worden aan de economische cyclus. Bedrijfsleiders zijn in een eerste fase immers aarzelend om hun werkgelegenheid te verhogen bij een toename van de productie. Bovendien werd de economische groei in 1997 voornamelijk gedragen door de uitvoer. De groei situeerde zich m.a.w. vooral in die bedrijfstakken waarin de productiviteits-groei traditioneel het hoogst is. De toename van de arbeidsproductiviteit in 1997 wordt geraamd op 2,5% per hoofd en op 2,6% per uur.

Voor 1998 wordt verwacht dat de werkgelegenheidsgroei en de daaruit voortvloeiende inkomenscreatie merkelijk aan kracht zouden winnen. De toename van de werkgelegenheid vervult hier een scharnierrrol, in de zin dat deze zou toelaten dat het privé-verbruik, in opvolging van de netto uitvoer, een sterke economische groei in stand zou houden, en dat deze groei tegelijkertijd gepaard zou gaan met een hogere arbeidsintensiteit. Tot dusver geven inderdaad alle signalen aan dat de groei gaandeweg minder gedragen wordt door de uitvoer en meer door de binnenlandse vraagcomponenten.

FIGUUR 9 Evolutie van het aantal werklozen (incl. de oudere werklozen)

Bron: RVA, Federaal Planbureau

Tussen medio 1997 en medio 1998 zou de binnenlandse werkgelegenheid in aantal personen toenemen met ongeveer 33.000 eenheden (0,9%). Volgens eerste ramingen zou bijna één derde van deze toename (ongeveer 10.000 jobs) rechtstreeks voortvloeien uit het beleid tot activering van de werkloosheidsuitkeringen. Via deze programma's zouden ongeveer 4.500 banen bij de lokale overheden (via de doorstromingsprogramma's) gecreëerd worden en 5.500 banen in de ondernemingssector (via het recent opgestarte Herinschakelingsprogramma en de toename van het aantal personen dat (een voldoende aantal uren) werkt binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagent-schappen).

De groei van de arbeidsproductiviteit in de ondernemingen zou in 1998 minder hoog zijn dan in 1997: 1,6% per persoon en 1,9% per voltijds equivalent of per uur.

B

ijlage

Tabel A.	Internationale omgeving
Tabel B.1.	BBP in de bestedingsoptiek in werkelijke prijzen (mld. BEF)
Tabel B.2.	BBP in de bestedingsoptiek tegen constante prijzen (groeivoeten)
Tabel B.3.	Deflatoren van de totale bestedingen (groeivoeten)
Tabel B.4.	Evolutie van de loonmassa van de ondernemingen en zijn determinanten (jaargemiddelden)
Tabel B.5.	Macro-economische indicatoren
Tabel B.6.	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni (in duizend personen)
Tabel B.6.bis	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni – detail (in duizend personen)
Tabel B.7.	Beschikbaar inkomen van de gezinnen (mld. BEF)
Tabel B.8.	Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen (groeivoeten)
Tabel B.9.	Rekening van de ondernemingen (mld. BEF)
Tabel B.10.	Verrichtingen met het Buitenland (mld. BEF)
Tabel C.	Vergelijking van de kerncijfers voor de Belgische economie volgens verschillende bronnen
Tabel D.	Kortetermijnindicatoren Belgische economie

Tabel A. Internationale omgeving (1)

	95	96	97	98
Volume relevante wereldhandel	7.6	4.2	7.0	6.6
Volume finale vraag handelspartners	3.1	2.3	3.5	3.7
Nominale effectieve wisselkoers BEF (2)	4.7	-2.0	-4.2	0.1
Wereldhandelsprijzen				
Goederen excl. energie (in BEF) (3)	-1.5	1.5	4.9	1.9
Olieprijs (Brent USD per barrel)	17.1	20.6	19.3	16.5
Loonevolutie totale economie (in BEF) (4)				
<i>7 belangrijkste handelspartners (5)</i>				
Loonvoet	-0.3	4.9	6.9	3.8
Loonkosten per eenheid product	-1.8	3.2	4.6	1.6
<i>3 belangrijkste handelspartners (6)</i>				
Loonvoet	2.1	3.3	3.0	2.9
Loonkosten per eenheid product	0.6	1.4	0.5	0.6
Rentevoeten Duitsland (peil)				
Korte rente	4.4	3.2	3.3	3.6
Lange rente (10 jaar)	6.8	6.2	5.7	5.1

(1) Groeivoeten, tenzij anders vermeld.

(2) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie) van de BEF.

(3) Gewogen gemiddelde van de invoerprijzen van goederen (excl. energie) van onze handelspartners.

(4) Zie tabel B.4 voor de toepassing van de loonnorm vanaf 1997

(5) Duitsland, Frankrijk, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Italië, Verenigde Staten, Japan.

(6) Duitsland, Frankrijk, Nederland.

19/02/98

Tabel B.1. BBP in de bestedingsoptiek in werkelijke prijzen (mld. BEF)

	95	96	97	98
Privé-verbruik (1)	5057.4	5241.3	5409.4	5581.1
Overheidsverbruik, waarvan	1181.1	1207.9	1252.1	1286.3
a. Aankopen goederen en diensten	171.9	179.2	187.2	195.0
b. Lonen, wedden en pensioenen	984.0	1003.4	1039.0	1065.2
Bruto kapitaalvorming	1416.6	1437.9	1523.9	1595.6
a. Bedrijfsinvesteringen	877.0	924.6	966.2	1016.8
b. Overheidsinvesteringen	113.9	98.3	124.8	133.0
c. Woongebouwen	425.7	415.0	432.9	445.7
Voorraadverandering (1)	30.9	24.4	28.7	30.7
Nationale finale bestedingen	7686.0	7911.6	8214.0	8493.7
Uitvoer	5418.2	5688.2	6287.9	6740.7
Invoer	5048.6	5294.8	5840.4	6231.2
Bruto binnenlands product	8055.6	8305.0	8661.5	9003.2
Bruto nationaal product	8161.1	8428.2	8797.1	9143.9

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen
19/02/98

Tabel B.2. BBP in de bestedingsoptiek tegen constante prijzen (groeivoeten)

	95	96	97	98
Privé-verbruik (1)	1.1	1.3	1.6	2.0
Overheidsverbruik, waarvan	0.9	1.8	1.2	1.3
a. Aankopen goederen en diensten	-0.7	2.0	3.1	3.2
b. Lonen, wedden en pensioenen	1.3	1.8	0.9	1.0
Bruto kapitaalvorming	3.2	0.6	4.5	3.6
a. Bedrijfsinvesteringen	5.1	4.7	3.3	4.2
b. Overheidsinvesteringen	-8.5	-14.2	24.7	5.4
c. Woongebouwen	2.8	-4.0	2.5	1.5
Voorraadvorming (1)(2)	0.0	-0.1	0.1	0.0
Nationale finale bestedingen	1.4	1.1	2.1	2.2
Uitvoer (3)	6.8	3.2	6.2	5.6
Invoer (3)	6.1	2.8	5.5	5.4
Netto uitvoer (2)	0.7	0.4	0.7	0.4
Bruto binnenlands product	2.1	1.5	2.7	2.5
Bruto nationaal product	2.4	1.6	2.8	2.5

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

(2) Bijdrage tot de groei van het BBP

(3) De groeivoet van 1995 moet met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden, omwille van statistische breuken in de bruto-reeksen tussen 1994 en 1995

19/02/98

Tabel B.3. Deflatoren van de totale bestedingen (groeivoeten)

	95	96	97	98
Privé-verbruik (1)	1.7	2.3	1.6	1.2
Overheidsverbruik, waarvan	3.0	0.5	2.4	1.4
a. Aankopen goederen en diensten	2.4	2.2	1.4	0.9
b. Lonen, wedden en pensioenen	3.1	0.2	2.7	1.5
Bruto kapitaalvorming	1.7	0.9	1.4	1.1
a. Bedrijfsinvesteringen	1.5	0.7	1.2	1.0
b. Overheidsinvesteringen	2.1	0.6	1.8	1.1
c. Woongebouwen	2.2	1.6	1.8	1.4
Nationale finale bestedingen	2.0	1.8	1.7	1.1
Uitvoer	0.6	1.7	4.1	1.5
Invoer	1.0	2.0	4.5	1.2
Ruilvoet	-0.4	-0.3	-0.4	0.3
Bruto binnenlands product	1.7	1.6	1.5	1.4
Bruto nationaal product	1.7	1.6	1.5	1.4

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen
19/02/98

Tabel B.4. Evolutie van de loonmassa van de ondernemingen (1) en zijn determinanten (jaargemiddelden)

	95	96	97	98
<i>Raming van de beschikbare marge</i>				
a. Maximale loonkost				
per werkelijk arbeidsuur, voorzien door regering	-.-	-.-	3.0	3.1
(2)				
per voltijds equivalent (OESO, dec. 97) (3)	-.-	-.-	2.6	2.7
b. Minimum				
Indexering	-.-	-.-	1.5	1.3
Baremieke verhogingen	-.-	-.-	0.5	0.5
Loonkost per persoon	-.-	-.-	2.0	1.8
Loonkost per voltijds equivalent	-.-	-.-	2.2	2.1
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	-.-	-.-	2.1	2.1
<i>Geraamde en voorziene evolutie</i>				
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	2.3	1.2	2.8	2.8
Loonkost per persoon	2.5	0.6	2.7	2.5
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur	2.0	1.1	2.7	3.0
Bruto loon per persoon	2.3	0.5	2.6	2.7
Indexering	1.5	1.5	1.5	1.3
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur voor index-	0.5	-0.5	1.2	1.7
ering				
Bruto loon per persoon voor indexering	0.8	-1.0	1.1	1.4
Werkgelegenheid (in aantal uren)	0.9	-0.1	0.7	0.8
Werkgelegenheid (in aantal personen)	0.7	0.5	0.8	1.1
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (3)	3.2	1.1	3.5	3.6
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	3.0	1.0	3.4	3.8
<i>Bijkomende indicatoren</i>				
Inflatie: traditionele index	1.5	2.1	1.6	1.2
Inflatie: gezondheidsindex	1.6	1.7	1.3	1.3
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.7	1.3	1.2	1.5
Indexering sociale prestaties	1.8	1.3	1.2	1.5
<i>Impliciete bijdragevoeten (in % van bruto loonmassa)</i>				
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (4)	39.7	39.8	40.0	39.7
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (5)	30.8	30.5	30.7	30.2
Werknemersbijdragen (6)	13.1	13.1	13.1	13.1

(1) Exclusief dienstpersoneel

(2) De maximale loonstijging van 6.1% bepaald door de Regering wordt verdeeld over 3% in 1997 en 3.1% in 1998

(3) Volgens de definitie van de Wet van 1996 (bron: OESO, dec. 1997)

(4) Inclusief fictieve en extra-legale werkgeversbijdragen

(5) Werkgeversbijdragen ontvangen door de Sociale zekerheid

(6) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen

19/02/98

Tabel B.5. Macro-economische indicatoren

	95	96	97	98
Rentevoeten				
Schatkistcertificaten (3 maand)	4.8	3.2	3.4	3.6
Overheidsleningen (10 jaar)	7.5	6.5	5.8	5.2
Sector der ondernemingen (groeivoeten) (1)(2)				
Toegevoegde waarde in constante prijzen	2.7	1.3	3.3	2.8
Werkgelegenheid (in aantal uren)	1.0	0.0	0.7	0.8
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	1.7	1.3	2.6	1.9
Totale economie (ondernemingen en Overheid)				
(1)				
Arbeidskost per tewerkgestelde in België	3.0	0.9	2.9	2.5
Arbeidskost per eenheid product in België	1.4	-0.1	0.8	0.8
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 7 landen (3)</i>				
per tewerkgestelde	3.3	-3.9	-3.7	-1.2
per eenheid product	3.3	-3.2	-3.7	-0.8
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 3 landen (3)</i>				
per tewerkgestelde	0.9	-2.3	-0.1	-0.4
per eenheid product	0.8	-1.5	0.2	0.2
Verkoopprijs per product in de marktsector (1)	1.1	1.9	2.6	1.1
(4)				
<i>Bijdrage tot de groei van de verkoopprijs per product:</i>				
(a) Invoerkosten	0.4	0.9	2.0	0.5
(b) Kosten van binnenlandse oorsprong =	0.4	0.0	1.5	0.1
(b1)+(b2)				
(b1) Loonkosten	0.4	0.0	1.6	0.1
(b2) Kapitaalkosten	0.0	0.0	-0.1	-0.1
(c) Winstmarges	0.6	0.5	-1.3	0.5
(d) Indirecte belastingen minus subsidies	-0.2	0.6	0.4	0.0
(e) Structuureffect (5)	-0.2	-0.1	-0.1	-0.1
<i>Pro memori:</i>				
Gebruiksgraad van het productievermogen	80.3	79.8	82.1	82.7
Verandering in gebruiksgraad	1.8	-0.5	2.2	0.6
Output gap (% van het BBP)	-1.5	-1.6	-0.4	0.4

(1) Groeivoeten, jaargemiddelden, vóór statistische aanpassing

(2) Inclusief dienstpersoneel

(3) Een positief (negatief) teken wijst op een sterkere stijging in België (tragere)

(4) Deflator van de finale bestedingen (marktsector)

(5) Effect te wijten aan wijzigingen in de verhouding tussen de invoer en de finale vraag

19/02/98

Tabel B.6. Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni (in duizend personen)

	95	96	97	98
I Totale bevolking (II+III)	10136.8	10156.6	10180.9	10201.2
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6703.8	6703.2	6704.8	6704.7
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5835.9	5850.4	5866.8	5878.4
<i>waarvan: met RVA-uitkering</i>	242.6	261.7	278.8	292.7
III. Beroepsbevolking (concept FMTA)	4300.9	4306.2	4314.1	4322.8
(IV+V+VI)				
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3695.4	3710.2	3722.4	3755.5
<i>waarvan: ingeschreven bij de RVA</i>	196.5	187.4	176.7	197.4
a. Loon- en weddetrekkenden (1)	2368.0	2378.2	2391.0	2417.3
b. Zelfstandigen	699.1	703.7	703.7	707.7
c. Overheidsadministratie (2)	628.2	628.3	627.7	630.4
V. Grensarbeid (saldo)	50.3	51.1	51.1	51.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	555.3	544.9	540.6	516.1
a. Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	490.3	465.0	456.7	433.7
b. Overige verplicht ingeschreven werklozen	48.4	58.8	62.2	60.6
c. Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	16.6	21.0	21.6	21.9
Werkloosheidsgraad (VI/III)	12.9	12.7	12.5	11.9
Activiteitsgraad (III/I.bis)	64.2	64.2	64.3	64.5
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	55.9	56.1	56.3	56.8
<i>Pro memori</i>				
d. Oudere niet werkzoekende UVW	73.8	95.1	113.8	125.2
II.bis Inactieve bevolking excl. (d)	5762.1	5755.3	5753.0	5753.2
III.bis Beroepsbevolking incl. (d)	4374.7	4401.3	4427.9	4448.0
VI.bis Werkloosheid incl. (d)	629.0	640.0	654.3	641.3
Werkloosheidsgraad (VI.bis/III.bis)	14.4	14.5	14.8	14.4
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard) (3)	9.9	9.8	9.5	9.1
Activiteitsgraad (III.bis/I.bis)	65.3	65.7	66.0	66.3

(1) Inclusief PWA, HIP, EWE (cf. tabel B.6.bis)

(2) Inclusief DSP (cf. tabel B.6.bis)

(3) In jaargemiddelde

19/02/98

Tabel B.6.bis Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni – detail (in duizend personen)

	95	96	97	98
I. Totale bevolking (II+III)	10136.8	10156.6	10180.9	10201.2
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6703.8	6703.2	6704.8	6704.7
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5835.9	5850.4	5866.8	5878.4
<i>a. Met RVA-uitkering</i>	242.6	261.7	278.8	292.7
– Oudere niet werkzoekende UVW	73.8	95.1	113.8	125.2
– Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	6.6	5.5	7.5	8.4
– Vrijgestelden om reden van studies (1)	7.1	7.1	8.4	8.7
– Volledige loopbaanonderbreking	21.0	20.4	20.3	21.7
– Conventioneel voltijds brugpensioen (1)	134.1	133.5	128.8	128.7
<i>b. Anderen</i>	5593.3	5588.7	5588.0	5585.7
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4300.9	4306.2	4314.1	4322.8
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3695.4	3710.2	3722.4	3755.5
waarvan: werkenden ingeschreven bij de RVA (2)	196.5	187.4	176.7	197.4
<i>a. Deeltijds werkend en uitkeringsgerechtigd</i>	88.2	56.0	67.8	78.4
– Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	57.9	24.3	31.7	33.4
– Gedeeltelijke loopbaanonderbreking	30.3	31.5	35.9	44.3
– Deelt. bruggepensioneerden	0.1	0.2	0.3	0.7
<i>b. Deeltijds werkend en niet uitkeringsgerechtigd</i>	68.8	78.2	46.8	46.8
– Deelt. zonder IGU (3)	66.2	74.8	43.5	43.5
– Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	2.6	3.3	3.3	3.3
<i>c. Andere, waarvan:</i>	39.5	53.3	62.0	72.2
– Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats (1)	0.9	1.0	0.9	0.8
– Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	12.8	11.5	10.9	11.3
– Activering (PWA, HIP, DSP, EWE) (1)(4)	0.0	3.2	7.9	17.8
V. Grensarbeid (saldo)	50.3	51.1	51.1	51.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	555.3	544.9	540.6	516.1
<i>a. Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen</i>	490.3	465.0	456.7	433.7
<i>b. Overige verplicht ingeschreven werklozen</i>	48.4	58.8	62.2	60.6
b.1 Jongeren in wachttijd	19.4	22.9	22.7	21.8
b.2 Andere, waarvan:	29.0	36.0	39.5	38.8
– Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse be- trekking (1)	23.0	25.3	27.9	28.4
– Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.3	0.4	0.4	0.4
<i>c. Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden</i>	16.6	21.0	21.6	21.9

(1) Bron: Stat Info definities

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantie-uitkering (IGU) genieten

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) – voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt –, via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of op basis van een Eerste Werkervaringscontract (EWE)

19/02/98

Tabel B.7. Beschikbaar inkomen van de gezinnen (mld. BEF) (1)

	95	96	97	98
Primair bruto-inkomen	6860.9	6948.5	7158.0	7394.2
<i>a. Lonen en salarissen</i>	4293.3	4349.6	4501.6	4653.1
Ondernemingen	3204.2	3237.2	3350.8	3471.2
Overheid	984.0	1003.4	1039.0	1065.2
Grensarbeiders	105.1	109.0	111.8	116.7
<i>b. Bruto exploitatieoverschot gezinnen</i>	1628.3	1666.9	1723.0	1806.5
Inkomen der zelfstandigen	786.4	817.2	843.9	878.0
Netto huur (ontvangen of toegerekend)	444.3	462.0	486.7	516.4
Overige	397.5	387.7	392.4	412.1
<i>c. Inkomen uit vermogen (netto)</i>	939.2	932.0	933.4	934.6
Ontvangen interesten	535.1	512.9	478.4	471.5
Betaalde interesten (-)	211.8	201.6	198.6	212.7
Dividenden	556.9	556.2	587.1	605.8
Overige	59.0	64.5	66.5	70.0
Sociale bijdragen en belastingen	2828.5	2881.5	3009.1	3105.3
<i>a. Sociale bijdragen werkgevers</i>	1127.5	1148.4	1192.7	1229.1
<i>b. Sociale bijdragen werknemers</i>	378.8	383.7	397.0	410.7
<i>c. Sociale bijdragen niet-loontrekkenden</i>	120.6	124.1	130.0	131.5
<i>d. Belastingen op inkomens</i>	1201.6	1225.3	1289.4	1334.0
Overdrachten aan gezinnen (netto)	2090.5	2170.6	2243.8	2313.0
<i>waarvan: sociale uitkeringen</i>	2095.1	2175.5	2245.9	2312.5
(a) Bruto beschikbaar inkomen	6122.9	6237.6	6392.6	6601.9
<i>(b) Consumptieve bestedingen</i>	5057.4	5241.3	5409.4	5581.1
<i>(c) Veranderingen in wiskundige pensioenreserves</i>	18.8	21.3	19.0	19.9
(d) Bruto besparingen	1084.3	1017.6	1002.3	1040.7
<i>Pro memori:</i>				
Spaarquote (d)/(a+c)	17.7	16.3	15.6	15.7
verandering	-0.8	-1.4	-0.6	0.1

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen

19/02/98

Tabel B.8. Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen (groeivoeten) (1)

	95	96	97	98
Primair bruto-inkomen	0.4	-1.0	1.4	2.1
<i>a. Lonen en salarissen</i>	1.7	-1.0	1.8	2.2
Ondernemingen	1.4	-1.2	1.8	2.4
Overheid	2.7	-0.3	1.9	1.4
Grensarbeiders	1.5	1.4	0.9	3.1
<i>b. Bruto exploitatieoverschot gezinnen, waarvan:</i>	0.1	0.1	1.7	3.7
Inkomen der zelfstandigen	-1.2	1.6	1.6	2.9
Netto huur (ontvangen of toegerekend)	2.8	1.7	3.7	4.9
<i>c. Inkomen uit vermogen (netto), waarvan:</i>	-4.2	-3.0	-1.5	-1.0
Ontvangen interesten	-7.2	-6.3	-8.2	-2.6
Betaalde interesten (-)	-2.9	-6.9	-3.1	5.9
Dividenden	-1.6	-2.4	3.9	2.0
Sociale bijdragen en belastingen	2.5	-0.4	2.8	2.0
<i>a. Sociale bijdragen werkgevers</i>	2.6	-0.4	2.2	1.9
<i>b. Sociale bijdragen werknemers</i>	1.3	-1.0	1.8	2.3
<i>c. Sociale bijdragen niet-loontrekkenden</i>	0.4	0.6	3.1	0.0
<i>d. Belastingen op inkomens</i>	2.9	-0.3	3.5	2.3
Overdrachten aan gezinnen (netto)	2.0	1.5	1.7	1.9
<i>waarvan: sociale uitkeringen</i>	2.6	1.5	1.6	1.8
Bruto beschikbaar inkomen	0.1	-0.4	0.8	2.1

(1) Gegevens inclusief statistische aanpassingen, gedeflateerd met de prijsindex van de privé-consumptie 19/02/98

Tabel B.9. Rekening van de ondernemingen (mld. BEF)

	95	96	97	98
1. Bruto toegevoegde waarde ondernemingen tegen factorkosten	4624.3	4736.8	4923.2	5124.3
2. Beloning van werknemers (-)	3204.2	3237.2	3350.8	3471.2
3. Andere bedrijfskosten en netto uitzonderlijke lasten (-)	3.9	4.1	4.1	4.1
4. Bruto exploitatieoverschot (= 1-2-3)	1416.2	1495.4	1568.3	1648.9
5. Inkomen uit vermogen (+) (*)	-284.7	-287.5	-289.5	-302.5
6. Bruto primair inkomen (= 4+5)	1131.5	1207.9	1278.8	1346.4
7. Lopende overdrachten (+) (= 7.1+7.2+7.3+7.4) (*)	-224.5	-236.1	-278.4	-284.2
7.1. Ontvangen sociale verzekeringspremies	200.6	211.3	218.6	227.0
7.2. Belastingen op inkomen en vermogen	-251.6	-265.9	-306.3	-313.3
7.3. Sociale uitkeringen	-181.7	-190.0	-199.5	-207.1
7.4. Overige lopende overdrachten	8.3	8.5	8.9	9.2
8. Bruto beschikbaar inkomen (= 6+7)	907.0	971.8	1000.4	1062.2
9. Verandering wiskundige pensioenreserves (-)	18.8	21.3	19.0	19.9
10. Bruto besparingen (= 8-9)	888.2	950.5	981.3	1042.4
11. Kapitaaloverdrachten (+) (*)	-13.1	32.2	39.9	29.6
12. Bruto kapitaalvorming (-)	824.7	861.9	903.8	951.7
13. Netto financieringsbehoefte (-) of -vermogen (+) (= 10+11-12)	50.4	120.8	117.4	120.3

(*) Het gaat om netto-bedragen, d.w.z. ontvangen vanwege andere sectoren minus betaald aan andere sectoren 19/02/98

Tabel B.10. Verrichtingen met het Buitenland (mld. BEF)

	95	96	97	98
1. Saldo goederen en diensten	369.6	393.4	447.5	509.5
Saldo goederenverkeer	131.9	156.7	160.1	195.3
Saldo dienstverkeer	319.8	324.7	375.1	408.5
Saldo reisverkeer	-82.1	-88.0	-87.6	-94.3
2. Saldo inkomens	105.5	123.2	135.6	140.7
Saldo arbeidsinkomens	105.1	109.0	111.8	116.7
Saldo inkomens uit beleggingen en investeringen	0.4	14.2	23.8	24.1
3. Saldo overdrachten	-109.6	-139.4	-151.6	-162.2
Saldo overheidsoverdrachten	-73.0	-104.2	-116.8	-127.7
waarvan netto-overdrachten vanwege de E.U.	-61.6	-85.1	-96.6	-102.7
Saldo particuliere overdrachten	-36.6	-35.2	-34.8	-34.5
4. Saldo van de lopende transacties (1+2+3)	365.5	377.2	431.5	488.1
5. Saldo van het kapitaalverkeer	-12.2	0.3	15.8	0.3
6. Netto financieringsvermogen van de volkshuishouding (4+5)	353.2	377.5	447.3	488.3
in % van het BBP	4.4	4.5	5.2	5.4

19/02/98

Tabel C. Vergelijking van de kerncijfers voor de Belgische economie volgens verschillende bronnen

Wijzigingspercentages in volume (tenzij anders vermeld)

	97			98		
	[1]	[2]	[3]	[1]	[2]	[3]
Privé-verbruik	1.6	1.0	1.3	2.0	1.8	1.9
Overheidsverbruik	1.2	0.9	0.8	1.3	1.5	1.3
Bruto kapitaalvorming	4.5	3.8	4.2	3.6	3.9	3.7
Nationale finale bestedingen	2.1	1.7	1.7	2.2	2.3	2.1
Uitvoer van goederen en diensten	6.2	6.4	5.8	5.6	6.9	7.5
Invoer van goederen en diensten	5.5	5.7	5.3	5.4	6.3	7.1
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei)	0.7	0.8	0.6	0.4	0.8	0.7
Bruto binnenlands product	2.7	2.4	2.4	2.5	3.0	2.8
Deflator privé-verbruik	1.6	1.7	1.7	1.2	1.8	1.6
Reëel beschikbaar inkomen gezinnen	0.8	0.5	1.3	2.1	1.4	1.9
Spaarquote gezinnen (in % van het beschikbare inkomen)	15.6	15.8	16.3	15.7	15.4	16.3
Binnenlandse werkgelegenheid (wijziging in duizenden, toestand op 30 juni)	12.1	7.4	11.1	33.1	40.8	40.8
Saldo lopende rekening (in % BBP) (*)	5.3	5.0	5.9	5.7	5.4	6.4
Kortetermijnrente (%)	3.4	3.2	3.3	3.6	3.5	4.1
Langetermijnrente (%)	5.8	5.8	5.8	5.2	5.9	5.9

(*) [1] en [3]: BLEU; [2]: België

[1] Voorliggende Economische Begroting, februari 1998

[2] European Commission, Economic Forecasts 1997–1999, Autumn 1997

[3] OECD, Economic Outlook 62, December 1997

19/02/98

Tabel D. Korte-termijnindicatoren Belgische economie

				96		97			
	95	96	97	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Maandelijkse conjunctuurenquêtes									
Gezamenlijke curve (1)	-12.2	-11.2	-1.6	-8.6	-6.7	-7.3	-2.3	0.8	2.4
Verwerkende nijverheid (1)	-11.3	-13.3	-0.3	-10.4	-7.9	-7.8	-0.2	2.9	3.8
Bouw (1)	-13.1	-7.0	-5.1	-5.7	-5.0	-4.8	-7.1	-5.1	-3.5
Handel (1)	-15.1	-5.8	-4.0	-2.8	-2.8	-7.6	-7.0	-3.3	1.9
Industriële productie									
Industriële productie – incl. bouw (2)	5.3	0.8	–.	3.4	4.3	2.0	4.1	6.4	–.
Industriële productie – excl. bouw (2)	6.2	0.9	–.	3.4	3.8	1.6	5.2	6.9	–.
Omzet volgens BTW									
Industriële bedrijven (2)	7.4	2.0	–.	-0.2	2.9	4.5	7.1	8.4	–.
Niet-industriële bedrijven (2)	5.8	6.1	–.	6.1	8.5	8.3	11.6	13.7	–.
Totaal bedrijven (2)	6.5	4.5	–.	3.6	6.2	6.7	9.9	11.7	–.
Privé-verbruik									
Omzet volgens BTW – kleinhandel (2)	1.3	3.5	–.	2.7	3.4	2.3	2.3	5.1	–.
Inschrijving nieuwe personenauto's (2)	-8.0	7.8	-5.7	3.6	-3.1	-12.2	-6.4	1.7	-0.4
Barometer consumentenvertrouwen (1)	-13.8	-22.5	-21.0	-23.7	-20.7	-23.3	-25.7	-21.7	-13.3
Investerings									
Investerings volgens BTW									
Industriële bedrijven (2)	11.0	9.3	–.	10.3	6.4	-5.4	4.2	-3.1	–.
Niet-industriële bedrijven (2)	5.5	3.1	–.	0.2	7.1	5.7	22.7	6.4	–.
Totaal bedrijven (2)	7.6	5.5	–.	4.0	6.8	1.2	15.4	2.5	–.
Bezettingsgraad productievermogen (%)	80.3	79.8	82.0	80.3	80.3	80.3	82.4	83.2	81.9

(1) Kwalitatieve data

(2) Groeivoet t.o.v. zelfde periode vorige jaar

Korte-termijnindicatoren Belgische economie (vervolg)

				96		97			
	95	96	97	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
Arbeidsmarkt									
Werkloosheid (excl. oudere) (1)	596.9	588.3	570.0	608.9	582.9	570.5	542.9	598.1	568.7
Werkloosheid (incl. oudere) (1)	669.3	679.9	683.9	707.2	684.6	678.4	654.5	714.1	688.6
Werkloosheidsgraad – Eurostat (2)	9.9	9.8	9.5	9.7	9.6	9.5	9.6	9.6	9.3
Prijzen									
Traditionele index (3)	1.5	2.1	1.6	1.9	2.4	1.9	1.5	1.8	1.3
Gezondheidsindex (3)	1.6	1.7	1.3	1.5	1.9	1.4	1.2	1.4	1.2
Brent olieprijs in USD	17.1	20.6	19.3	21.0	23.6	21.0	18.6	18.6	18.9
Rentevoeten en wisselkoers									
Intrest schatkistcertifikaten (3 m.)	4.8	3.2	3.4	3.2	3.0	3.2	3.3	3.5	3.7
Lange termijn interest op overheidspapier (10 j.)	7.5	6.5	5.8	6.6	6.0	5.8	5.9	5.7	5.6
Renteverschil met Duitsland op korte termijn (4)	36	0	18	4	-6	8	14	36	13
Renteverschil met Duitsland op lange termijn (4)	63	27	10	28	11	11	14	9	12
Effectieve wisselkoers BEF (t.o.v. 16 munten) (3)	4.0	-2.0	-4.2	-1.8	-3.4	-4.1	-3.7	-5.3	-3.5
Buitenlandse handel									
<i>Betalingsbalans BLEU (transactiebasis)</i>									
Saldo goederenverkeer (5)	279	263	-.-	54	67	51	87	88	-.-
Saldo lopende rekening (5)	425	433	-.-	98	108	98	139	111	-.-
<i>Maandelijks conjunctuurenquêtes</i>									
Verloop buitenlandse bestellingen (6)	-8.8	-2.1	8.6	1.3	3.0	-0.3	10.3	14.0	10.3

(1) Niet-seizoengezuiverd gemiddeld niveau in duizendtallen

(2) Seizoengezuiverd, in % van de beroepsbevolking

(3) Groeivoet t.o.v. zelfde periode vorige jaar

(4) Niveau in basispunten

(5) Niveau in mld. BEF

(6) Kwalitatieve data

Disponibile en français

Federaal Planbureau
Kunstlaan 47–49
1000 Brussel

Tel 02/507.73.11
Fax 02/507.73.73
URL <http://www.plan.be>

Verantwoordelijke uitgever:

Henri Bogaert, Commissaris van het Plan
Wettelijk depot: D/1998/7433/3

Drukwerk verzorgd door het Ministerie van Economische Zaken